

Sammanfattning

I ett mål om skadestånd med anledning av en olovlig stridsåtgärd har arbetsgivarorganisationen yrkat skadestånd av både förbundet och en avdelning inom förbundet. Förbundet har medgett talan. Fråga om även avdelningen kan hållas ansvarig för åtgärden enligt 42 § medbestämmandelagen.

Postadress

Box 2018
103 11 STOCKHOLM

Besöksadress

Stora Nygatan 2 A och B

Telefon

08-617 66 00

Telefax

08-617 66 15

kansliet@arbetsdomstolen.se

www.arbetsdomstolen.se

ARBETSDOMSTOLENDOM
2005-03-23
StockholmDom nr 29/05
Mål nr A 81/04**KÄRANDE**Elektriska Installatörsorganisationen EIO, Box 17537,
118 91 STOCKHOLMOmbud: jur. kand. Ulf Nordström, EIOs Medlemsservice AB, adress som
ovan**SVARANDE**

1. Svenska Elektrikerförbundet, Box 1123, 111 81 STOCKHOLM

2. Svenska Elektrikerförbundet, avdelning 31, Box 9097,
580 09 LINKÖPINGOmbud för båda: förbundsjuristen Annett Olofsson, LO-TCO Rättsskydd
AB, Box 1155, 111 81 STOCKHOLM**SAKEN**

Skadestånd i anledning av olovlig stridsåtgärd

Elektriska Installatörsorganisationen EIO (EIO) och Svenska Elektrikerförbundet (förbundet) var vid den tid som är aktuell i målet bundna av kollektivavtal avseende elektriska installationsarbeten, det s.k. installationsavtalet. YIT Building Systems AB (bolaget) var som medlem i EIO bundet av avtalet.

Bolaget utförde under sommaren och hösten 2003 ett arbete avseende ombyggnad av flygplatsljus på Kungsängens flygplats i Norrköping. Enligt installationsavtalets bestämmelser skall arbete under vissa förutsättningar lämnas ut på ackord. Tvist uppstod mellan bolaget och förbundets avdelning 31 (avdelningen) om ackordsförutsättningar förelåg för arbetet. Lokal förhandling hölls den 14 januari 2004 utan att enighet kunde uppnås. Central förhandling påkallades. Denna var vid tiden för huvudförhandlingen i målet ännu inte avslutad.

Vid utbetalning av lön för januari 2004 gjorde bolaget ett löneavdrag för två arbetstagare motsvarande den arbetstid de varit frånvarande från sin arbetsplats för att upprätta ackordssedel för nämnda arbete. Enligt bolagets mening hade arbetstagarna under den angivna tiden inte stått till bolagets förfogande och hade därför inte rätt till lön för denna tid enligt installationsavtalets bestämmelser.

Avdelningen varslade skriftligen den 3 februari 2004 – efter att förbundet lämnat sitt godkännande till åtgärden – om blockad mot allt arbete som utfördes eller avsågs att utföras av personal anställd inom installationsavtalets avtalsområde vid bolaget. Blockaden skulle enligt varslet träda i kraft den 6 februari 2004 kl. 07.00 och kvarstå till dess att företaget utbetalade den

innestående lönen till de två arbetstagarna. Bolaget betalade ut lönen och blockaden trädde aldrig i kraft.

Yrkanden och grunder

EIO har gjort gällande att varslet om blockad den 3 februari 2004 utgjort en olovlig stridsåtgärd enligt 41 § första stycket punkt 1 medbestämmandelagen och yrkat att Arbetsdomstolen skall

1. förplikta förbundet att utge allmänt skadestånd till EIO respektive bolaget med 25 000 kr vardera jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningen, dvs. den 5 maj 2004, till dess betalning sker samt
2. förplikta avdelningen att utge allmänt skadestånd till EIO respektive bolaget med 25 000 kr vardera jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningen, dvs. den 6 maj 2004, till dess betalning sker.

Förbundet har medgett yrkandena.

Avdelningen har bestritt yrkandena.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

EIO har som grund för yrkandena gjort gällande i huvudsak följande. Avdelningen har under fredsplikt varslat om blockad i syfte att utöva påtryckning i en rättstvist. Förbundet har lämnat sitt godkännande till blockaden. Avdelningen är en egen organisation och är därmed vid sidan av förbundet skadeståndsskyldig enligt medbestämmandelagen för sitt agerande. Att förbundet godkänt åtgärden påverkar inte avdelningens ansvar för denna.

Avdelningen har i huvudsak gjort gällande följande. I enlighet med förbundets stadgar är det förbundet som har beslutat om åtgärden. Avdelningen har endast administrerat och verkställt denna. Ingen annan åtgärd har vidtagits från avdelningens sida. Någon skyldighet att varsla har inte förelegat men detta har skett ändå. Det vitsordas att avdelningen är en egen juridisk person. För det fall Arbetsdomstolen finner att även avdelningen är skadeståndsskyldig vitsordas de yrkade beloppen jämte ränta.

Domskäl

Förbundet har medgett EIO:s yrkanden som därmed skall bifallas. För Arbetsdomstolen återstår nu att pröva EIO:s yrkanden riktade mot avdelningen. Avdelningen har som enda grund för bestridandet av EIO:s yrkanden anfört att ansvaret för åtgärden åvilar enbart förbundet. Tvistefrågan i målet är således om avdelningen kan jämte förbundet hållas ansvarig för åtgärden.

Arbetsdomstolen har hållit huvudförhandling i målet. Vid denna har på avdelningens begäran förhandlingschefen vid förbundet R.W. hörts upplysningsvis. Avdelningen har vidare åberopat utdrag ur förbundets stadgar samt blockadtillstånd.

Av den återopade utredningen framgår dels att förbundets stadgar innehåller en bestämmelse – § 12 Mom 10 – av innebörden att stridsåtgärder måste godkännas av förbundet genom beslut av förbundsstyrelsen, dels att förbundet i detta fall genom styrelseordföranden S.L. lämnat avdelningen skriftligt tillstånd till blockad mot bolaget. Genom förhöret med R.W. har framkommit att förbundets tillstånd lämnades efter begäran från avdelningen.

Arbetsgivar- och arbetstagarorganisations ansvar för fredsplikten framgår av 42 § medbestämmandelagen. I bestämmelsen stadgas bl.a. att en sådan organisation inte får anordna eller på annat sätt föranleda olovlig stridsåtgärd och inte heller genom understöd eller på annat sätt medverka vid sådan åtgärd. Av 54 § samma lag följer att organisation som bryter mot fredsplikten är skadeståndsskyldig. Utmärkande för organisationsansvaret enligt 42 § medbestämmandelagen är att flera organisationer samtidigt kan bli ansvariga för samma stridsåtgärd.

Fredspliktsansvaret hos sammansatta organisationer som fackförbund bärs inte enbart av det centrala förbundet utan kan även åvila avdelningar och andra underorganisationer inom förbundet (se t.ex. AD 1977 nr 36 och AD 1988 nr 34). Om en sammansatt organisation anordnar en olovlig stridsåtgärd till vilken både förbundet och en avdelning medverkar, kan således båda hållas ansvariga (se t.ex. AD 1982 nr 31). Principen är att skadeståndsskyldighet för fredspliktsbrott i och för sig kan åläggas alla enheter inom en sammansatt organisation som kan särskiljas som rättsliga enheter (se Kent Källström, Lokala kollektivavtal, Om lokala parterers rättsliga ställning inom fackliga organisationer, s. 57). Ett ansvar för fredsplikten har enligt praxis ansetts kunna åvila ett underordnat organ även om det står i motsättning till de syften som ligger bakom förbundets stadgar (se t.ex. AD 1972 nr 1).

För Arbetsdomstolen framstår det som klart att avdelningen – som också vitsordat att den har ställning som en egen juridisk person – är en sådan enhet inom förbundet som i och för sig har ett fredspliktsansvar enligt 42 § medbestämmandelagen. I förevarande fall är det avdelningen som genom att utfärda varslet om blockad har anordnat den olovliga stridsåtgärden. Det förhållandet att förbundet i stadgarna har förbehållit sig den slutliga beslutanderätten i frågan om stridsåtgärd får vidtas och i detta fall också beslutat att godkänna avdelningens åtgärd frångår inte avdelningen – som avdelningen har gjort gällande – dess ansvar för den vidtagna åtgärden. Avdelningen skall därför åläggas att jämte förbundet utge skadestånd till EIO och bolaget. Om yrkade belopp råder inte tvist.

Vid den utgång målet fått skall EIO som vinnande part tillerkännas ersättning för sina rättegångskostnader. Om yrkat belopp råder tvist endast beträffande ersättningen för bolagets utredningskostnader. Då EIO inte angett vari sistnämnda kostnad om 8 000 kr närmare består kan dess skälighet inte bedömas. Arbetsdomstolen finner därför anledning att sätta ned EIO:s kostnadsersättning motsvarande nämnda belopp.

Kostnaderna skall fördelas mellan förbundet och avdelningen med hälften vardera.

Domslut

1. Svenska Elektrikerförbundet förpliktas att till envar av Elektriska Installatörsorganisationen EIO och YIT Building Systems AB utge allmänt skadestånd med tjugofemtusen (25 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 5 maj 2004 till dess betalning sker.
2. Svenska Elektrikerförbundet, avdelning 31, förpliktas att till envar av Elektriska Installatörsorganisationen EIO och YIT Building Systems AB utge allmänt skadestånd med tjugofemtusen (25 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 6 maj 2004 till dess betalning sker.
3. Svenska Elektrikerförbundet och dess avdelning 31 skall med hälften var ersätta Elektriska Installatörsorganisationen EIO för rättegångskostnader med femtiosjutusenfemhundranio (57 509) kr, varav 50 000 kr utgör ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Inga Åkerlund, Charlotte Abrahamsson, Christer Måhl, Rolf Hugert, Lotta Kärger, Lilian Hindersson och Anna-Karin Eklund. Enhälligt.

Sekreterare: Stefan Lundstig